

13. Türkçe/Dil Sanatları Dersinde Yazılı ve Sözlü Anlatım Becerilerinin Geliştirilmesi İçin Kullanılan Bir Yöntem: Hikâye Küpleri¹

Mehmet YEŞİLKAYA²

APA: Yeşilkaya, M. (2024). Türkçe/Dil Sanatları Dersinde Yazılı ve Sözlü Anlatım Becerilerinin Geliştirilmesi İçin Kullanılan Bir Yöntem: Hikâye Küpleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (38), 238-248. DOI: 10.29000/rumelide.1439606.

Öz

Bu çalışmada Küçükçekmece Bilim ve Sanat Merkezinde eğitim gören Türkçe/Dil Sanatları dersi öğrencilerinin 5N1K sorularının cevabını içeren *hikâye, fabl, masal, haber metni* gibi çeşitli olay yazısı türlerini yazabilme ve anlatabilme becerileri incelenmiştir. Öğrencilerin yazılı ve sözlü anlatım becerilerinin geliştirilmesi amacıyla *hikâye küpleri* yöntemi ile bir çalışma yapılmıştır. Çalışmanın deney grubunu hikâye küpleri etkinliği öncesi yazılı/sözlü anlatımlar; kontrol grubunu ise hikâye küpleri etkinliği sonrası yazılı/sözlü anlatımlar oluşturmaktadır. Çalışmada 12 hikâye küpü kullanılmış olup bu hikâye küplerinin 6 tanesine 5N1K sorularının cevabını içeren çeşitli görseller ve yazılar eklenmiştir, bunların uygulama esnasında kullanımı zorunlu kılınmıştır. Diğer 6 küpte ise deyimler ve Türkçede sıkça yanlış yazılan kelimelerin doğru yazımları kullanılmıştır. Bu altı küpün seçilmesi ise isteğe bağlı bırakılmıştır. İlk önce Küçükçekmece BİLSEM Türkçe/Dil Sanatları dersinde eğitim gören 30 öğrencinin yazılı anlatım çalışmaları incelenmiş, ardından aynı öğrencilere hikâye küpleri ile yeni çalışmalar yaptırılmıştır. Öğrencilerin bu yöntemi kullanarak daha sağlıklı ve doğru bir şekilde olay yazıları yazabildiği gözlenmiştir. Çalışma kapsamında 5N1K şeklinde kısaltılan *kim/ne, nerede, ne zaman, neden, nasıl* sorularının cevabını içeren hikâyeler yazabildikleri, tüm soruların cevabını içeren senaryolar oluşturmakta başarılı oldukları tespit edilmiştir. Çalışmanın ardından yapılan incelemede yazılı ve sözlü anlatım becerilerinde olumlu gelişmenin belirgin bir şekilde ortaya çıktığı grafik üzerinde gösterilmiştir. Kullanımı isteğe bağlı bırakılan küpleri kullanan öğrencilerin yazıları incelendiğinde, deyim kullanma becerilerinin arttığı ve sıklıkla yanlış yazılan kelimelerin doğru yazımını öğrendikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: 5N1K, Hikâye küpleri, Bilim ve Sanat Merkezi, Anlatım Becerileri

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışma, 10-11 Aralık 2023 tarihinde 6. Uluslararası İnsan Çalışmaları Kongresi'nde sunulan "How Can Expression Skills Be Improved in Turkish/Language Arts Class?" adlı bildirinin genişletilmiş hâlidir.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %3

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 05.01.2024-**Kabul Tarihi:** 20.02.2024-**Yayın Tarihi:** 21.02.2024; **DOI:** 10.29000/rumelide.1439606

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yeni Türk Dili / Dr., İstanbul Medeniyet University, Department of Turkish Language and Literature, New Turkish Language (İstanbul, Türkiye), mehmetyes34@gmail.com, **ORCID ID:** 0000-0002-8905-3306 **ROR ID:** https://ror.org/ 05j1qpr59, **ISNI:** 0000 0004 0454 921X, **Crossref Funder ID:** 100018573

Story Cubes as a Technique for Developing Oral and Written Expression Skills in Turkish and Language Arts Classes³

Abstract

In this study, the written and oral expression skills of students studying at Küçükçekmece Science and Arts Center (BİLSEM) were investigated. The written and oral expression skills of the students taking the writer's workshop and Turkish Language class were investigated in terms of the oral and written answers to Five Ws and One H questions in stories, fables, tales, news texts were observed for their work as responses to stories, fables, tales, and news texts in the writer's workshop. An intervention study was applied using story cubes in order to develop the students' written and narrative skills. Before the story cubes intervention, oral and written narratives were assigned. In this study, 12 story cubes were used. 6 of the story cubes were designed with several visual and written aids consisting of the answers to the Five Ws and One H questions and it was made obligatory to use these during the application of the activity. The remaining 6 cubes included the accurately written versions of frequently misspelled vocabulary in the Turkish language and accompanied by some idioms. Those 6 cubes were introduced as optional to use. After the story cubes were used during the writer's workshop and Turkish Language class, oral and written narratives were assigned again. First things first, written narrative work of 30 students taking the writer's workshop and Turkish and Language Arts class were examined, and the same students were given new assignments with the story cubes. It was observed that the students were able write/tell events more accurately and conveniently. Within the context of the study, it was seen that they were able to write stories by providing answers to the questions starting with who/what, where, when, why, and how within the framework of Five Ws and One H, and that they were significantly more successful in creating scenarios with all kinds of answers to all of the questions asked. The graphics created in post-intervention study show that there is significant difference in enhancement of the students' written and oral narrative skills. The analyses of the written narrative work by the students who used the optional cubes, it was seen that the students developed their skills in using the idioms and learned writing the frequently misspelled vocabulary accurately.

Keywords: Five Ws and one H, Story Cubes, Science and Arts Center (BİLSEM), Narrative Skills

Giriş

Oyunlaştırarak öğretim araçlarından biri olan küpler, çeşitli alanlarda kullanılabilir. Üzerinde görsellerin, yazı veya rakamların bulunduğu altı yüzeye sahip küpler sözel, sayısal gibi pek çok alanda kullanılmaktadır. Ana sınıftan yükseköğretime kadar her yaş düzeyinde öğretim ve oyunlaştırma

³ This study, is an extended version of the proceeding titled "How Can Expression Skills Be Improved in Turkish/Language Arts Class?" which was presented in the 6th International Congress of Human Studies taking place between 10-11 December 2023.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 3

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 05.01.2024-Acceptance Date: 20.02.2024-Publication Date: 21.02.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1439606

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

amacıyla yaş, akademik düzey, cinsiyet, zekâ seviyesi gibi pek çok etken dikkate alınarak küpler tasarlanmaktadır. Küplerin her bir yüzeyine öğretilecek konu özelinde çeşitli tasarımlar yapılmakta veya sözel/dilsel ifadeler eklenmektedir. Ana sınıfında oyunlarla sayı öğretiminde, ilkokullarda algoritma kullanımında, ortaokul, lise ve yükseköğretimde alana özgü öğretimde küplerin oluşturulduğu ve oyunlaştırma teknikleri kullanılarak öğretim hedeflerine ulaşıldığı bilinmektedir. Ayrıca yabancılara Türkçe öğretiminde de küpler üzerinde görseller kullanılarak öğretimin kalıcılığı ve başarı oranının artırılması hedeflenmektedir.

Hikâye küplerinin Türkçe/Türk Dili alanında kullanımına daha sık rastlanmaktadır. Bir çalışmada, çocuk edebiyatı alanında tasarlanan hikâye küplerinin faydalı olduğu tespit edilmiş ve bu tür çalışmaların sayısının artırılmasının yararlı olacağı (Aksungur, 2023) ifade edilmiştir. Bir başka çalışmada *işitme engelli* öğrencilere Türkçe öğretiminde resimli kartlarının kullanıldığı ifade edilmiş, bilgileri hatırlama oranının görsel uyarıcılarda daha yüksek olduğu (Tiryaki, 2015, s. 5) vurgulanmıştır. Resimli kartlarla oluşturulan *kelime bulmaca*, *kelime-görsel ilişkisi ve eşleştirme*, *anlat bakalım*, *resim yorumlama ile dilbilgisi öğretimi* (sıfat bulma gibi) gibi oyunlaştırma teknikleri Türkçe/Dil/Edebiyat dersleri için oldukça faydalı ve pekiştirici etkinlik araçlarıdır. Yabancı dil öğretiminde ve yabancılara Türkçe öğretiminde de bu oyunlaştırma araçları kullanılmaktadır. Oyun ve bulmacayla öğretim; öğrencilerin derse ilgisini artırmakta, yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini sağlamaktadır (Gürdal & Arslan, 2012, s. 269). Hikâye küpleri ile benzer bir işleve sahip olan *resimli hikâye kartlarının*, çocukların ifade becerilerine olumlu bir şekilde etki ettiği (Akçay & Akçay, 2017, s. 428) deneysel bir çalışma ile belirlenmiştir.

Amaç

Bu çalışmada, Türkçe/Dil Sanatları dersinde hikâye küpleri etkinliği ile öğrencilerin anlatım becerilerinin başarıya ulaştığını açıklamak amaçlanmıştır. Bu etkinliğin yaygınlaştırılarak Bilim ve Sanat Merkezlerinde Türkçe/Dil Sanatları dersinde kullanılması da çalışmamızın bir başka amacıdır. Etkinliğin amacı ise hikâye küpleri ile öğrencilerin görselleri anlamlandırma, görseller ile kelimeler arasında bağ kurma, görselleri kelimelerle ifade etme, görsellerden yola çıkarak kurgu ve senaryo oluşturma becerilerini artırmaktır. Ayrıca hazırlıksız konuşma, hikâye türünü kavrama, hikâye anlatıcılığı becerilerinin de geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bunun yanı sıra hikâye küpleri ile verilen deyimlerin, sıkça karıştırılan sözcüklerin doğru yazımı küpleri ile öğrencilerin deyim dağarcığının artırılması, günlük hayatta bunları kullanması, yazılı ve sözlü anlatımlarda deyim kullanmanın anlatımı güçlendireceğini fark etmesi, Türkçeyi doğru kullanma becerisinin artırılması hedeflenen beceriler arasında yer almaktadır. Konu seçiminde evrensel değerlere yer verilerek bu değerler hakkında bir bilinç ve farkındalık oluşturmak hedeflenmiştir.

Yöntem

Bu çalışma nitel, nicel ve uygulamalı bir çalışmadır. Çalışmada veri analizi, istatistik, gösterip yaptırma, yazılı ve sözlü anlatım yöntemlerinden faydalanılmıştır. Çeşitli oyunlarda kullanılan ve 6 yüzlü bulunan oyun zarlarını andıran ancak daha büyük boyutta (2 cm) 12 adet ahşap küp temin edildi. Bu küplerden 6 tanesinin her bir yüzüne bir nesnenin, durumun, olayın, kişinin veya varlığın görseli yerleştirildi. Bu görsellerin 5N1K sorularının cevabıyla uyumlu olmasına dikkat edildi. Her bir küpün üzerindeki çizimler *FreePik* isimli web sitesinden alındı. Seçilen görsellerin *ücretsiz* olmasına ve *lisans/telif hakkı* sorunları çıkarmamasına dikkat edildi. Geriye kalan 6 küpün bir tanesine yazılı ve sözlü anlatımda *kim* sorusunun cevabı olabilecek alternatif görseller eklendi. Küplerin 3 tanesine TDK web sitesinin sözlük ana

sayfasında yer alan ve sayfa her yenilendiğinde değişen *Türkçede yazımı karıştırılan kelimelerden* 18 tanesi seçildi. Bu kelimeler 3 küpte 6'şar tane olacak şekilde eklendi. Geriye kalan 2 küpten birine *mastar* ile biten 6 deyim, diğerine de *mastar* ile bitmeyen 6 deyim yazıldı. Böylece 12 küpün tamamı kullanılabilir duruma getirildi. Etkinlik esnasında bu küplerin ilk 6 tanesinin kullanımının 5N1K sorularının cevapları olması sebebiyle zorunlu olduğu, diğer küplerin kullanımının isteğe bağlı olduğu vurgulandı.

Etkinlik öğrencinin 6 zardan her birini sallayıp havaya atması (1), masaya düşen zarların üst yüzündeki resimleri incelemesi (2), ilk resimden yola çıkarak bir kurgu/senaryo oluşturması (3), senaryoyu/kurguyu anlatması (4), son resme ulaşana kadar kurguya devam etmesi (5) aşamalarından oluşmaktadır. Böylece anlatıcı bir hikâye anlatımını tamamlamış olur. İsteğe bağlı küplerden deyim, sözcük kullanılması halinde, kurguya bunları da ekleyerek kurguyu/senaryoyu yeniden anlatması istenir. Bu şekilde her bir anlatıcı adayı için 35 farklı resimden 6 tanesi ile anlatabileceği çok sayıda öykü/kurgu senaryosu ortaya çıkabilmektedir. 12 deyimden 2'si ve 18 doğru yazılan sözcükten 3'ü de anlatımda kullanılabilmektedir. Yazılı veya sözlü anlatım için konu seçiminde serbest bırakılmamış, isteğe bağlı olarak evrensel değerlerin yer aldığı konu kartlarından konu seçebileceği ifade edilmiş ve bir seçenek olarak sunulmuştur.

İnceleme

Çalışma kapsamında ilk önce Küçükçekmece BİLSEM'in *Türkçe/Dil Sanatları* dersi öğrencilerinin eğitim sürecinin başında yazmış oldukları 30 olay/kurgu/senaryo yazısı incelenmiştir. Eserler 5N1K sorularının cevabının olup olmadığı, yanlış yazılan kelimelerin bulunup bulunmadığı, deyimlerin kullanılıp kullanılmadığı, kullanılmışsa kaç tane kullanıldığı yönünden değerlendirilmiştir. Değerlendirmeye ait örnek şablon aşağıda *Tablo-1*'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Eser Değerlendirme Formu

Sıra No	Kim	Ne	Nerede	Ne zaman	Nasıl	Neden	Deyim	Yanlış Yazılan Sözcük Sayısı
1	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabloda ilk sütunda incelenen eserler numaralandırılarak sıra ile yazılmıştır. Diğer 6 sütunda soruların cevabının olup olmadığı artı (+) veya eksi (-) işareti ile gösterilmiştir. *Deyim* sütununda, deyim kullanılıp kullanılmadıkları durumuna göre eksi (-) veya kullanılan deyim sayısı ile gösterilmiştir. Son sütunda yanlış yazılan sözcük sayısı rakam ile yazılmış, sözcük yanlış yazılmamışsa eksi (-) işareti ile belirtilmiştir.

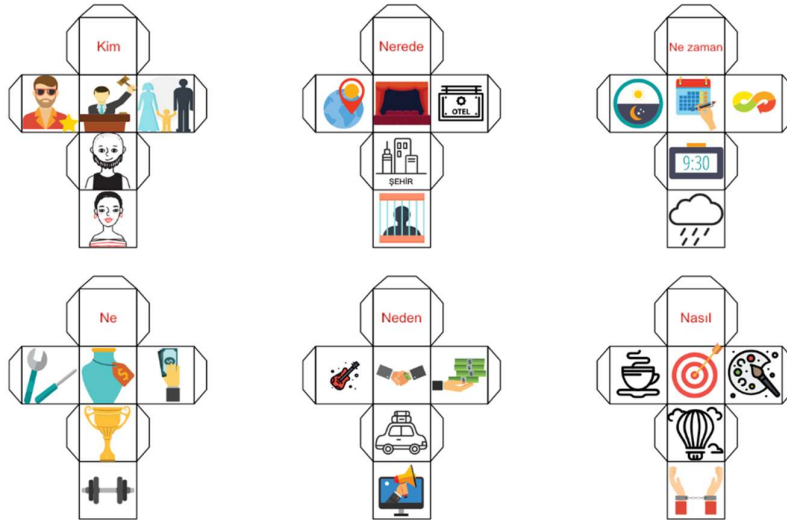
Küplere ait görseller aşağıda yer almaktadır. Birinci görselde 5N1K soruları, ikinci görselde kim sorusunun görseli ile deyimler ve sözcükler yer almaktadır. Görsellerin boyutları 2x2 kare şeklinde hazırlanmış, *Affinity Designer* programı ile küplere yapııştırılabilir şekilde dönüştürülmüş, resimler her küpe yapııştırılabilir şekilde 6 parça hâlinde düzenlenmiştir. *Kim* sorusunun cevabı olan küplerde çizim şeklinde şahıs profilleri yer almaktadır. Bunlar; kadın, erkek, sakallı, sakalsız, gözlüklü, gözlüksüz, tek, aile gibi karakterler şeklindedir. Ayrıca bazıları belirli meslekleri andıran biçimdedir. *Nerede* sorusunun

cevabı olan küpte *dünyanın herhangi bir yeri, sinema, otel, şehir, hapisane* resimleri bulunmaktadır. Ne zaman sorusunun cevabı olan küpte *gece/gündüz, takvimden herhangi bir gün, sonsuzluk, saat: 09.30, bulutlu bir havada* seçenekleri görülmektedir. Ne sorusunun cevabı olan küpte bazı nesnelere çizimleri bulunmaktadır. *Neden ve nasıl* sorularının cevapları için de bazı nesnelere ve eylemlere çizimleri seçilmiştir. Küplerdeki çizimler cümle içinde *taşındığı için, gitar çaldığı için, para kazanmak için, rüşvet aldığı için, uçan balonla, kahve içerek, tutuklanması sebebiyle* gibi çeşitli durumlar için kullanılabilir.

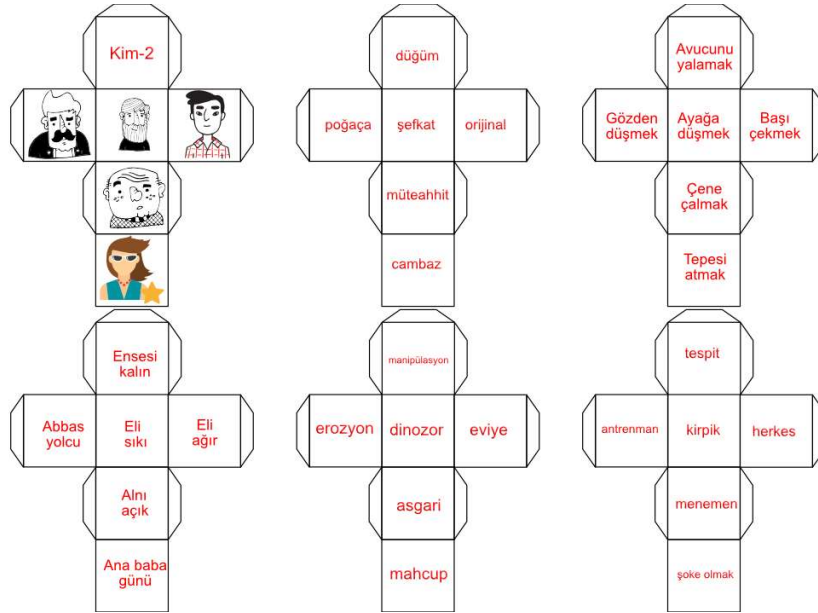
Küplerde kullanılan deyimler şunlardır: *avucunu yalamak, gözden düşmek, ayağa düşmek, başı çekmek, çene çalmak, tepesi atmak, ensesi kalın, Abbas yolcu, eli sıkı, eli ağır, almı açık, ana baba günü.*

Küplerde kullanılan kelimeler şunlardır: *tespit, antrenman, kirpik, herkes, menemen, şoke olmak, düğüm, poğaç, şefkat, müteahhit, cambaz, orijinal, manipülasyon, erozyon, dinazor, eviye, asgari, mahcup.*

Yukarıdaki kelimelerin seçilmesinin nedeni, bunların TDK tarafından *sıkça yanlış yazılan kelimeler* (TDK, 2023) arasında gösterilmesidir.

Resim 1: 5N1K Görselleri

Resim 2: Diğçer görseller, deyimler ve kelimeler

Hikâye küplerinin yanında *evrensel değerlerin* yer aldığı küçük konu kartları da hazırlanmıştır. 18. Millî Eğitim Şûrası kararlarında yazılan *güven, saygı, sevgi, hoşgörü, başarı* (MEB Şûrası, 2023) kullanılmıştır. Ayrıca MEB 6-7-8. sınıf Türkçe ders kitapları metinlerinin incelenmesi sonucu tespit edilen *özgürlük, barış, yardımlaşma, merhamet, cesaret, alçakgönüllülük, empati* değerleri (Çelikpazu & Aktaş, 2011, s. 418-419) seçilmiştir. Bir akademik çalışmada, çok satılan edebî çocuk kitaplarında *eşitlik, adalet, sorumluluk, dürüstlük, farklılıklara saygı* (İpek, 2017) evrensel değerleri tespit ve tasnif edilmiştir. Bu değerler de anlatımdaki konu listesine eklenmiştir. Toplam 17 değer konu olarak seçilmiş ve konu kartlarına yazılmıştır. Bu değerlerin her biri birer konu seçeneğı olarak öğrenciye sunulmuş, öğrencilerin yazılı veya sözlü anlatımda kurgulayacağı senaryoyu bu temel değerlerden birine dayandırması tavsiye edilmiştir. Konu kartları, minik dikdörtgen kartlar şeklinde tasarlanmış, her bir kartın içine bir *konu/değer* yerleştirilmiştir. Kartlar aşağıdaki şekildedir:

adalet	alçak gönüllülük	barış
başarı	cesaret	dürüstlük
empati	eşitlik	farklılıklara saygı
güven	hoşgörü	merhamet
özgürlük	saygı	sevgi
sorumluluk	yardımlaşma	

Resim 3: Konu kartları

Hikâye küpleri etkinliğı gerçekleştirilmeden önce yapılan gözlem/inceleme sonucu öğrencilerin sözlü ve yazılı anlatım becerilerinin yeterli olmadığı, olay yazıları anlatımında ve yazımında 5N1K sorularından

bazılarının cevabının bulunmadığı, hikâye/fabl/masal yazımında veya anlatımında olay örgüsünün yeterli derecede iyi işlenmediği, olayların gelişme sebebinden bazen bahsedilmediği bazen de üstünkörü ele alındığı ve anlatım içeriğinde bahsedilen olaylar arası bağ kurmada zorluklar yaşandığı görülmüştür. “Neden böyle oldu? Nasıl oraya gitti? Olay nerede gerçekleşti?” gibi sorular sorularak öğrencilerin olaylar arasındaki zincirin kopuk olduğunu fark etmesi ve kurguyu daha sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesi sağlanmıştır.

Küçükçekmece BİLSEM’de hikâye küpleri etkinliği gerçekleştirilmeden önce yapılan ilk uygulamada anlatımlarda tespit edilen eser değerlendirme durumu aşağıda *Tablo-2*’de gösterilmiştir.

Tablo-2: Eser ve Uygulama Değerlendirme İlk Sonuçları

Sıra No	Kim	Ne	Nerede	Ne zaman	Nasıl	Neden	Deyim	Yanlış Yazılan/Anlatılan Sözcük Sayısı
TOPLAM	30	22	14	22	21	16	1	Tüm anlatıcılarda ortalama %4,6

Tablo-2 Açıklaması: İncelenen 30 anlatım çalışmasının tamamında *kim* sorusunun cevabı verilmiştir. *Ne* sorusunun cevabı 22 çalışmada, *nerede* sorusunun cevabı 14 çalışmada, *ne zaman* sorusunun cevabı 22 çalışmada, *nasıl* sorusunun cevabı 21 çalışmada görülmüştür. Yapılan incelemede 30 çalışmadan sadece bir tanesinde bir deyim kullanılmıştır.

Tablo incelendiğinde *hikâye küpleri* çalışması yapılmadan önce, öğrenci çalışmalarında yanlış yazılan sözcük oranı %4,6 olarak tespit edilmiştir. Bu oran tüm öğrencilerde dengeli bir dağılım göstermemektedir. Bazı öğrencilerin çalışmalarında hiç yanlış yazılmış sözcük bulunmazken, bazılarında %20 oranında yanlış yazılan sözcük tespit edilmiştir. Tüm öğrencilerin yanlış yazdığı sözcük sayısı alınarak ve öğrenci sayısına bölünerek bu ortalama bulunmuştur. Yanlış yazılmış sözcükler, TDK Sözlük sitesindeki *sıkça yanlış yazılan sözcükler*le kısmen örtüşmektedir.

İlk sonuçların ardından Türkçe/Dil Sanatları grubu öğrencileriyle *hikâye küpleri* etkinliği gerçekleştirilmiştir. Etkinlikte öğrencilerin deyimleri kullanması teşvik edilmiş ama zorunlu tutulmamıştır. Sıkça yanlış yazılan sözcüklerin doğru yazımlarının olduğu küpler öğrencilere okutulmuş, öğrencinin doğru yazımı görmesi ve okumasıyla birlikte öğrenmenin daha kalıcı olması hedeflenmiştir. Bu aşamadan sonra hikâye küpleri etkinliği gerçekleştirilmiştir.

Etkinliğin uygulama aşamaları şu şekildedir:

- Etkinliğe katılan öğrenciler sıra ile çağrılır.
- Sıraya dizilen 6 küpü sırayla havaya atıp, yere düşmesi sağlanır.
- Öğrenciye seçilen her bir küpün üzerindeki resmi incelemesi ve 5N1K sorularından hangisinin karşılığı olarak kullanabileceğini düşünmesi için birkaç dakika süre verilir.
- Ardından isteğe bağlı olarak *ikinci kim küpü*, deyim küpü, sözcük küpü seçilir. Kalan 6 küpün tamamının veya bir kısmının seçilmesi sağlanır. Anlatımın güzelleşmesi, deyimle güçlenmesi, yanlış yazılan sözcüklerin doğru yazımının yaygınlaşması için tüm küplerin seçilmesi tavsiye

edilir. Seçilen küplerdeki kelime ve/veya deyim in de hikâye anlatımında cümle içinde geçmesi istenir.

- Son olarak *değer kartlarından* bir tanesini seçmesi istenir ve konu üzerine hikâye anlatması/yazması sağlanır.

Hazırlanan küpler ve değer kartlarına ait görseller aşağıda yer almaktadır.

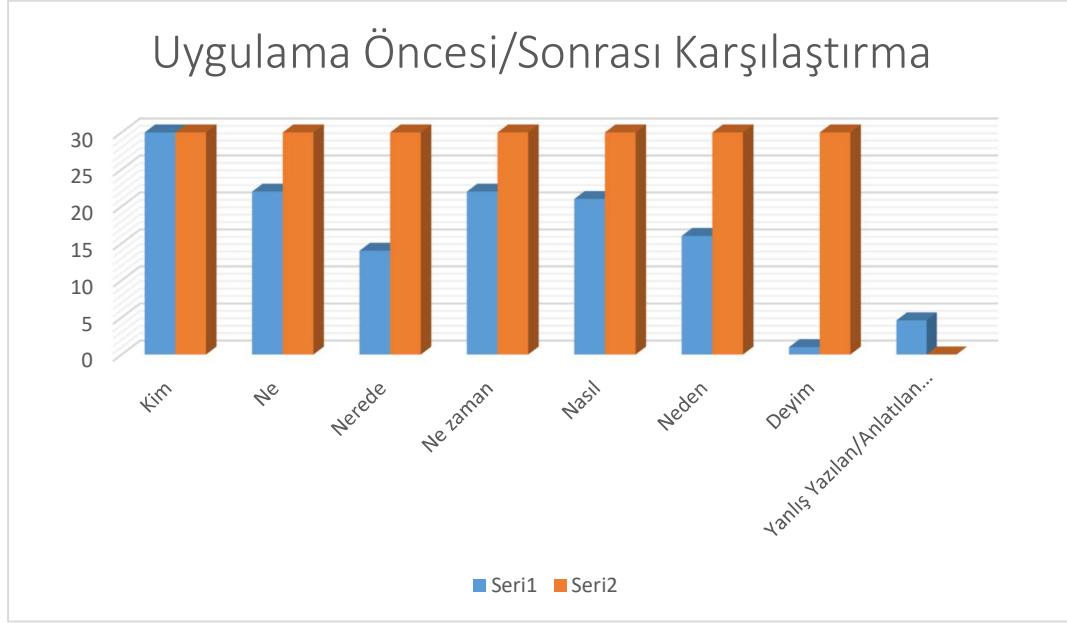
Resim 4: Uygulama-1

Resim 5: Uygulama-2

Hikâye küpleri etkinliğinde, öğrenciler seçtiği küplerdeki görselleri kurgulayıp anlatmışlardır. Etkinliğe katılan tüm öğrencilerin *evrensel değerlerin, deyim in, sıkça yanlış yazılan ve doğrusu ifade edilmiş bir sözcüğün* de yer aldığı şekilde 5N1K kuralına uygun bir senaryo/kurgu anlattığı görölmüştür. Hikâye küplerinin yazılı ve sözlü anlatımdaki becerisi grafiklerle aşağıdaki şekilde gösterilmiştir. Grafikte *Seri2* uygulama öncesini, *Seri2* uygulama sonrasını göstermektedir.

Tablo-3: Uygulama Öncesi ve Sonrası Karşılaştırma Grafiği

Tabloya bakıldığında sıkça yanlış yazılan sözcüklerin doğru kullanımı oranında artış görülmüş, yanlış yazım ortadan tamamen kalkmıştır. *Kim* sorusunun cevabında uygulama öncesi ile sonrasında bir farklılık yoktur. Diğer soruların cevaplarında anlamlı bir değişim görülmektedir. Öğrencilerin *deyim* kullanarak anlatımlarını güçlendirdiği/güzelleştirdiği görülmüştür.

Ortaöğretim *Türk Dili ve Edebiyatı* dersinin özel amaçları arasında da değerlerin kazandırılması bulunmaktadır (Turan & Duman, 2023, s. 267). *TDK Sözlük*'te 8 karşılığı bulunan ve *üstün nitelik, meziyet; kıymet* (TDK, 2023) anlamına da gelen *değer* kavramının *evrensel* yönü tarafımızca vurgulanmıştır. Evrensel değerlerin, Türkçe ders kitaplarında, çeşitli klasik eserlerde vurgulandığı, öğretilmeye/hissettirilmeye çalışıldığı bilinen bir gerçektir. Türk masal ve efsaneleri üzerinde yapılmış bir çalışmada (Muş örneği) *sevgi, dürüstlük, sabır, dostluk, adalet, öz denetim* değerlerinin bulunduğu (Aydeniz, 2021, s. 636) tespit edilmiştir. Bir çalışmada bu değerlerin Açıköğretim Ortaokulu Türkçe ders kitaplarında da yer aldığı (Kav & Kav, 2023) tespit edilmiştir. Benzer şekilde bu değerler *manilerde* (Bayraktar, 2022) ve *çocuk kitaplarında* (Aydın & Öksüz, 2021) da tespit edilmiştir.

Yukarıdaki grafikte yer almayıp, MEB Şûra kararları arasında yer alan ve bu uygulama ile öğrencilere farkındalık kazandırmaya çalıştığımız önemli bir diğer konu *değer* kavramıdır. Evrensel değerlerden 17 tanesi öğrenci seçimine bırakılarak verilmeye çalışıldı. Bu değerler üzerine çeşitli olay yazıları/hikâyeler kurgulandı ve evrensel değerler hakkında bir farkındalık oluşturulmaya çalışıldı.

Sonuç

Bilim ve Sanat merkezlerinde Türkçe ve Dil Sanatları derslerinde çeşitli uygulamalı etkinlikler yer almaktadır. Bu etkinlikler arasında drama, gösterip yaptırma, rol yapma, sahne sanatları etkinlikleri de bulunmaktadır. Uygulamalı etkinlikler düz anlatıma oranla oldukça başarılı, kalıcı ve etkili öğretmeyi sağlamaktadır. Uygulamalı etkinliklerin yanında oyunlaştırma, görselleştirme ile de öğrenmenin kalıcılığı hedeflenebilir. Çeşitli akademik çalışmalarda eğitsel oyunların öğrencinin öğrenmesini

kolaylaştırdığı tespit edilmiştir. Bilim ve Sanat Merkezlerinde çalışan Türkçe öğretmenleri üzerinde yapılan bir akademik çalışmada öğretmen görüşlerine yer verilmiş; *storybird*, *storyjumper* kullanarak bir öğretmenin resfebe etkinliği hazırladığı, çeşitli kutu oyunları kullandığı, bazı öğretmenlerin kendi oyunlarını tasarlayıp kullandığı; bir kısmının *sözel zekâ oyunları*, *kutu oyunları*, *hikâye kartları*, *tabu oyunu*, *web-2 araçları*, *board games*, *drama görselleri* kullandığı (Mete, 2021, s. 106-124) ifade edilmiştir.

Bu çalışmada öğrencilerin söz varlığını geliştirme, kelime - görsel ilişkisini kavrama, görselleri yorumlama, anlatım becerisini geliştirme, öykü senaryosu oluşturma, resimler arasında senaryoda ve sıralamada anlamlı bir bağ oluşturma, orijinal bir öykü senaryosu ortaya koyma hedeflerine ulaşılmıştır. Öğrencilerin eğlenerek öğrenmesi, hikâye türünü kavraması ve hikâye oluşturma/anlatma becerisi kazanmasını sağlanmıştır. Ayrıca verilen *değer kartları* ile öğrencilere *evrensel değerler* üzerine düşünme, bu kavramları yorumlama ve hikâyeleştirme, hikâyelerde/kurgularda kullanma imkânı sağlanmıştır. Çalışma sonucunda hikâye küpleri etkinliğinin öğrencilerin anlatım becerilerini geliştirme, olay kurgusu yaparken 5N1K kullanma yönünden faydaları görülmüştür. Deyim kullanma oranının %3'ten %100'e yükselmesi, öğrencilerin anlatım becerilerinin geliştiğini göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca yazılı anlatımlarda yanlış yazımın azaldığı da tespit edilmiştir. Hikâye küpleri etkinliğinin örnek alınarak buna benzer etkinliklerin Türkçe/Dil Sanatları dersinde kullanılması ve yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Çelikpazu, E. E., & Aktaş, E. (2011). *MEB 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Değer İletimi Açısından İncelenmesi*. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 413-424.
- Akçay, A., & Akçay, N. O. (2017). *Hikâye Kartlarının Çocukların Görsel İfade Becerileri Üzerindeki Etkisi*. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 417-432.
- Aksungur, F. Ç. (2023, 11 30). *Çocuk edebiyatı ders kapsamında çocuk gelişimi öğrencileri tarafından geliştirilen eğitim materyallerinin incelenmesi: Hikaye küpü tekniği*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Açık Erişim: <http://hdl.handle.net/20.500.11787/3771> adresinden alındı
- Aydın, İ., & Öksüz, A. (2021). *Çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi*. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 579-619.
- Aydeniz, S. (2021). *Masal ve efsanelerde değerler eğitimi: Muş ili örneği*. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, 636-659.
- Bayraktar, D. (2022). *Dil ve kültür bağlamında mânilerde değerlerimiz üzerine bir inceleme*. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 145-157.
- Gürdal, A., & Arslan, M. (2012). *Oyun ve Bulmaca Etkinlikleriyle Yabancılara Türkçe Kelime Öğretim Yöntemi*. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 255-270.
- İpek, D. (2017). *Çok Satılan Yazınsal Çocuk Kitaplarında Evrensel Değerler Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kav, A., & Kav, C. (2023). *Kök Değerler Açısından Açıköğretim Ortaokulu Türkçe Ders Kitaplarının İncelenmesi*. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 232-249.
- MEB Şûrası. (2023, 12 01). *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı*: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_ıys_dosyalar/2017_09/29170222_18_sura.pdf adresinden alındı
- Mete, G. (2021). *BİLSEM Türkçe Öğretmenlerinin Oyun Temelli Öğretim Yöntemine Yönelik Görüşleri*. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 106-130.
- TDK. (2023, 11 15). *TDK Sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı

- Tiryaki, E. N. (2015). *Ortaokulda Öğrenim Gören İşitme Engelli Öğrencilerin Türkçe Derslerinde Kullanılan Materyaller Üzerine Bir Değerlendirme*. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1-8.
- Turan, O., & Duman, B. (2023). *Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitaplarındaki Öğretici Metinlerin Kök Değerler Bağlamında İncelenmesi*. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 265-287.